

En Sannidal-gård i Iowa

Sommeren 1988 var jeg på besøk på gården etter Samuel Eriksen og familien hans i Calmar, Iowa. Samuel var født i Sannidal i 1798. Han døde og blegravlagt i Calmar, Iowa i 1872. Da hadde han budd i USA i ti år. Han reiste fra Sannidal som 64 år gammel enkemann i 1862.

Gamle Samuel var skredder. Han var født i Rørvik

under Kalstad. I 1826 gifta han seg med gardmannsdatter Kirsten Larsdatter, vestre Lønne. Kirsten døde i 1859, 61 år gammel. Samuel og Kirsten hadde barna Erik (født 1829), Lars (født 1833), Anne Marie (født 1837) og Taran (født 1840).

Eldstesønnen Erik, som blei skipstømmermann, gifta

Gården til Erik og Gunhild blei kalt «The Samuelsen-farm». Den ligger like ved gården etter Ole Marcus Kiel, et barnebarn av Ole Gunnarsen Kiel, smedmester, som også reiste til USA i 1862. Så her budde Sannidalsfolk ved sida av hverandre i det nye landet.

Gården til Erik og Gunhild var lenge i familiens eie, men i dag er den frasflytta, som så mange andre gårder i Iowa. Husa forfaller og jorda er solgt til en nabogård. Gården etter Ole Marcus Kiel er ennå i drift og i familiens eie.

Det var rart å gå på gården etter Erik og Gunhild og tenke på hvilken livlig plass det en gang må ha vært. Gården ligger fint til i en bakkeskråning. Kuene gresser nede ved elva. Restene av uthusbygningen står opp i bakken, bak skyggefulle tre.

seg i 1857 med Gunhild Tomasdatter Nødebakken. De reiste til Amerika i 1862. Det ser ut til at heile familien til Samuel Eriksen har dratt over havet til Amerika. Datteren Anne Marie dro med familie i 1862, som de andre. Taran med familie dro i 1866. (Disse opplysningene har jeg fra Reidun Heldal.)

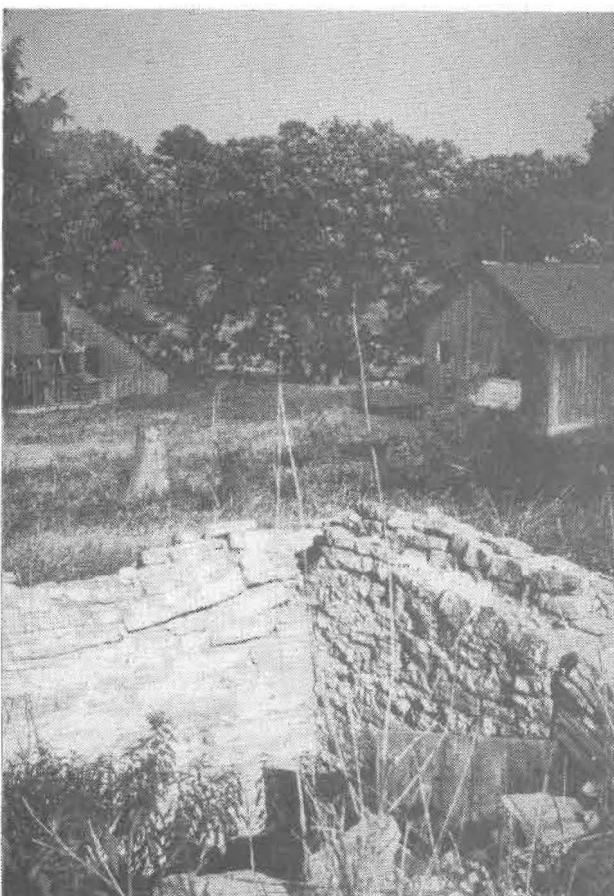
Hvor det blei av de yngre barna og deres familier, veit jeg ikke. Trulig har de busatt seg i nærheten av gamle Samuel, i alle fall til og begynne med. Eldstemann i søskensflokkene, Erik Samuelsen Kil, og kona hans bygde seg en fin gard ved Calmar i Iowa. Faren Samuel budde trulig i lag med Erik og Gunhild til han døde.

Øyvind T. Gulliksen

Samuelsen Kil familien er gravlagt på Calmar lutherske kirkegård. Gravstøttene står ennå. Dette er ei typisk barnegrav fra norsk-amerikansk kultur i området. Grava er etter Samuel Eriksen, barnebarn av gamle Samuel. Barnet døde da det bare var ettårig gammelt. Gamle Samuel er gravlagt rett ved sida av.

Gravskrifta på vesle Samuels graver er utfertiga av klokker og lærer i Calmar norsk-lutherske menighet. Ole Helgesen, som var fra Tinn, og som i Calmar blei gift med Anne Gunnarsdatter Kammerfoss. Ole Helgesen skriver om teksten på gravstøtta og meir om Samuelsen Kil og andre Sannidalsfolk i Ole Helgesens Dagbok, som blei utgitt av TDH, 1988.

Av bustadhuset på Samuelsen-gården er det bare murene igjen.

Sannidalsnavnet «Kiel» står ennå på ei postkasse nede ved den gamle hovedveien mellom Decorah, og Calmar, like ved den gamle Samuelsen-gården.

Gammelt epletre i Farsjø

I Arven nr. 24, 3/1988 står det på side 9 bilde av et stort, gammelt epletre utenfor våningshuset på midtre gården på nordre Farsjø. Bladet tar opp spørsmålet om hvor gammelt treet kan være, og refererer til tradisjonen om at det skal være plantet en gang på 1700-tallet «av en omvandrende dansk gartner».

Meget taler for at denne tradisjonen er riktig. Antagelig var det den danske gartneren Hans Nielsen Brønsted (1752-1800), som hagehistorikeren Torfinn Skard har skrevet en liten avhandling om, utgitt av Bamble Historielag og Telemark Gartnerlag, Skien 1952. Dessuten har Torfinn Skard skrevet om Hans Nielsen Brønsted i sitt ruvende verk Hagebruk og gartneri i Norge, Sarpsborg 1963. Men også C.W. Schnitler nevner Brønsted i sine to bøker Norske haver i gammel tid, Kristiania 1915 og Norske haver i 1700- og 1800-årene, Kristiania 1916.

Hans Nielsen Brønsted var fra Fredericia-egnen, utdannet ved Frederiksberg slottshave, senere i Holland, Tyskland og England. I begynnelsen av 1780-årene var Brønsted ansatt som gartner ved Moss jernverk i familien Ankers tid, men slo seg senere ned i Bamble, hvor han bodde og drev planteskole på Ødegården.

For å spe på en skral økonomi arbeidet han også som omgangsskolelærer, og fikk derved en forholdsvis bred kontakt på bygdene omkring Kragerø. De velstående familiene Heuch og Biørn i Kragerø tok seg meget av gartner Brønsted og hjalp ham økonomisk, men fikk også selv stor nytte av ham som gartner. Det var ofte de rike trelasthandlerne og skipsredere i Kragerø som på sine landgårder anla fine og til dels krevende haver, f.eks. Stabbestad, Tåtøy, Lovisenberg, Berg og Søndre Kalstad.

Omkring år 1900 har fylkesgartner (amtsgartner) og havebrukskolelærer Mikael Aamot (1870-1948) notert en del om Brønsted, som da var død for 100 år siden, og om de haver Brønsted anla omkring Kragerø. Fra Sannidal nevner Aamot Brønsted-planntninger på Midtgården, Dahl, Nordgården og Torgerød, og på Sannes i Drangedal sto 30-40 frukttrær som var plantet av Brønsted, sitert fra Olav Sannes: Drangedal med Tordal, Oslo 1924.

Presten Hans Strøm skrev allerede i 1787 at «en Person ved Navn Brønsted, fra Danmark, som for nærværende Tid opholder sig i Bamble Prestegjeld, og

reiser rundt I blandt Bønderne for at anlægge Kjøkkenhaver --». Hans Nielsen brønsted kom til Bamble i 1785, visstnok med en av Heuchs skuter fra England. Det later til at Brønsted først og fremst plantet gravensten, nonnetitt og hvit astrakan. I sin egen frukthave på Ødegården hadde han ca. 200 frukttrær, som av en senere eier ble meiet ned, så bare 2-3 stod igjen. Da professor Hans Misvær besøkte haven hos familien Biørn på Søndre Kalstad i 1914 anslo han de eldste epletærne der til å være nærmere 150 år gamle, og det kan omrent stemme med at de var plantet av Brønsted omkring 1790. Familien Biørn kjøpte gården i 1789, og bygget den staslig opp, ikke minst når det gjelder haveanlegget.

Det er derfor slett ikke utenkelig at det store, gamle epletreet i Farsjø er plantet av en dansk gartner, nemlig Hans Nielsen Brønsted.

Brønsted lærte også opp sin svoger Amund Knudsen (1767-1814), som bodde på Svartjerdalen, en plass under Låkasken, så det kan tenkes at han også har anlagt haver i egen. Amund Knudsen tok til seg Brønstseds sønn Paul.

Carsten Hopstock

«Arven» utgis av Sannidal Historielag
med tre nummer i året.

Redaksjonskomité: Fridtjof Thorbjørnsen, tlf.
99 02 86, Ragnar A. Grønåsen, tlf. 99 22 16 og
Oddvar Tobiassen, tlf. 99 21 20.

175 år siden:

Det forunderlige året 1814 i Europa, Norge og Sannidal

1814 var året da Norge hadde tre forskjellige konger og forandret styresett fra enevelde til demokrati. På hvilken måte var Sannidal med?

Den storpolitiske bakgrunn

Dobbeltsmonarkiet Danmark/Norge, som hadde vært i forening siden 1380, klarte å holde seg utenfor de store krigene i Europa fra ca. 1750 til 1807. Denne perioden ble en økonomisk oppgangstid på Østlandet og Sørlandet. Det var en gylden tid for handelen, især trelasthandelen, som nettopp var basert på at Danmark/Norge var nøytralt under de mange krigene i siste halvpart av 1800-tallet, den amerikanske frikjøringskrigen 1775-83 og Napoleonskrigene som fulgte etter den franske revolusjon.

Under Napoleonskrigene sto Frankrike mot så å si resten av Europa, bl. a. England, Russland, Sverige, Østerrike, Preussen.

Norge kommer med i krigen.

Frankrike under Napoleon beseiret det ene landet etter det andre (Østerrike i 1805, Preussen i 1807), men under admiral Nelson ble den engelske flåten herrer på havet etter å ha slått den fransk-spanske armada ved Trafalgar i 1805.

England forlangte så å få alle dansk-norske skip utleveret; dette var den eneste flåte som fremdeles sto i veien for engelskmennene. Danske-kongen nektet, og ved et bombardement på København 2.-5. september 1807 ranet engelskmennene med seg hele den dansk-norske flåten («Flåteranet»). På denne måten ble Danmark/Norge dratt inn i krigen på Napoleons side i krigsallianse med Frankrike, noe som etter hvert skulle vise seg å bli feil side. Vi måtte tiltre den franske «fastlandssperringen» (blokaden) mot England, som var Norges største trelastkunde. Situasjonen ble dermed katastrofalt for Norge, og årene 1807-14 ble en sammenhengende ulykkesperiode for landet, med krig og derav følgende blokade og handelsruin og med uår, matmangel, nød og død. Det var den mest typiske «barkebrødstida» i norsk historie.

Sverige og Carl Johan

Sverige mistet Finnland til Russland i 1809. Da landet året etter plutselig mistet tronfølgeren sin og

trengte en ny, så man seg om etter en person med feltherregenskaper som kunne vinne tilbake Finnland. Øynene falt på den franske general Jean-Baptiste Jules Bernadotte (1763-1844). Bernadotte hadde av flere grunner falt i unåde hos Napoleon og var tatt ut av tjeneste. Bernadotte hadde giftet seg til stor rikdom (med Napoleons tidligere forlovede), og han hadde gitt et løfte om lån til den svenske staten.

Høsten 1810 kom han til Sverige og tok navnet Carl Johan. Han tok straks over ledelsen av utenrikspolitikken med en selvtillit og vitalitet som savnet sidestykke. Carl Johan ville gi opp Finnland og heller, med russisk hjelp, vinne Norge, noe han mente hadde åpenbare militær-geografiske fordeler. Sverige sluttet dermed forbund med Russland, England og Preussen, mot Napoleon i åra 1812-13. For å hjelpe i kampen mot Napoleon fikk Carl Johan løfte om Norge av de andre stormaktene. Norges skjebne skulle altså avgjøres på slagmarkene i Europa.

Napoleon må gi tap

Etter at Frankrike og Russland hadde hatt fred seg imellom 1807-12, gikk Napoleon inn i Russland, et felttog som skulle bli skjebnesvangert for ham. «Den brente jords taktikk» sammen med den harde russiske vinter knekket de franske styrkene fullstendig, og statene i Europa samlet seg til et avgjørende slag. Dette fant sted ved Leipzig i oktober 1813 der Napoleon ble slått.

Carl Johan rykket deretter straks nordover med hæren sin inn i Holstein, og danskekongen, Fredrik VI, ble tvunget til å avstå Norge ved freden i Kiel 14. januar 1814.

Situasjonen i Norge vinteren og våren 1814

Da forbindelsene mellom Danmark og Norge var på sitt vanskeligste, sendte kongen sin kronprins, Christian Fredrik, hit som stattholder. I løpet av 1813 prøvde han å demme opp for svensk tilnærming i Norge, og han ble den ubestridte leder i landet. Da meldingen om Kiel-freden nådde Norge i slutten av januar 1814, gjorde Christian Fredrik forberedelser til motstand mot den. I «stormannsmøtet» på Eidsvoll 16. februar, der 21 av de mest høystående embets- og forretningsmenn i Norge var innkalt, la Christian Fredrik fram planer om å la seg utrope til konge i kraft av

arveretten. Men han ble frarådd dette av flere av møtedeltakerne. Når danskekongen hadde gitt fra seg Norge, ble det sagt, innebar det at retten til å bestemme var ført tilbake til det norske folket. Christian Fredrik ga seg og gikk med på å kalle inn en riksforamling til Eidsvoll i april. Denne skulle gi Norge en fri grunnlov og velge en konge. Samtidig med valget til riksforamling skulle folket sverge «at hævde Norges Selvstændighed og vove Liv og Blod for det elskede Fædrelandet». Valgene skulle foregå i kirkene, og byene skulle velge sine representanter direkte, mens landsbygdene skulle velge utsendinger som i sin tur skulle utpeke amtene representanter. Hvert amt skulle ha tre representanter, og minst én skulle være bonde.

Alt dette fikk foregå i Norge mens Carl Johan var opptatt med den endelige sluttkampen mot Napoleon ute i Europa.

Hvordan valgte Sannidal?

Da Sannidal på denne tid var annex til Kragerø, foregikk selvstendighetseden og Eidsvolls-valget både for Sannidal og Kragerø menigheter i Kragerø kirke. Den gamle «Christi Kirke» var nok fullsatt 4. mars. Sogneprest Fredrik Christian Dreyer holdt prekenen og ledet gjennomføringen av edsavleggelsen. I et brev til biskopen fortalte sognepresten om det reneste fedrelandssinn i begge menigheter.

Så skulle selve valget foretas, og ettersom Sannidal tilhørte landdistriktene i Bratsberg amt, måtte denne menighet utpeke to valgmenn, som var pålagt å møte på Fossum Jernverk 23. mars. Der skulle de sammen med andre utsendinger velge Eidsvolls-representantene fra amtet. «De tvende meget sædelige og oplyste bønder» Thomas Jensen Tonestøl og Isac Abrahamsen Holt ble enstemmig valgt. Deretter ble byfogd Christian Hersleb Hornemann valgt til Kragerøs Eidsvollsrepresentant.

Thomas Jensen Tonestøl og Isac Abrahamsen Holt

Tomas Jensen var fra østre Tonstøl og var sønn av Jens Knutsen Tonstøl og Marie Knutsen, f. 1724 på Dobbe. Tomas Jensen levde 1778-1855. Han var gift to ganger, først 1799 med Berthe Jensdatter Dobbe og så 1825 med Kari Ottersdatter Ånevig.

Isak Abrahamsen Årø kjøpte (iflg. Sannidal Bygdebok, bind 1) gården Holt i 1800. Han var sønn av Abraham Jørgensen Paus på Årø og Johanne Eilefsdatter Haugholt. Isak Abrahamsen levde 1776-1855. Han giftet seg 1798 med Taran Rasmusdatter Våsjø.

Begge to levde altså like lenge etter 1814. De døde med to måneders mellomrom våren 1855. (Årstallene har jeg fått av Reidun Heldal).

Begivenhetene vår, sommer og høst 1814

Bratsbergs tre Eidsvolls-representanter, utpekt på Fossum 23. mars, ble: godseier Severin Løvenskiold, Justisråd Peder Jørgen Cloumann og gårdbruker Talleiv Olsen Huvestad. Alle disse tre tilhørte opposisjonen og mindretallet på Eidsvoll, det såkalte «unionspartiet». Disse ville også ha en så fri grunnlov som mulig, men de mente at en union med Sverige var uunngåelig og ville handle deretter. De var således for en svak kongemakt og en så sterk folkevalgt representasjon som mulig.

Selv om det seinere i 1814 viste seg at «unionspartiet» hadde rett, tapte de på Eidsvoll, og Christian Fredrik ble valgt til norsk konge 17. mai etter at grunnloven var vedtatt.

Men så kom Carl Johan tilbake fra Europa, og etter en kort krig sommeren 1814 måtte Norge godta en union med Sverige. Grunnloven ble omarbeidet og

Forts. side 6.

Til å illustrere denne artikkelen har vi valgt et bilde fra 17. mai 1907, som viser disse personene i stasen: Liggende foran: Jørgen Løvås. Første rekka fra venstre: Mads Bråten, Ole Sandåker, Jens Langmo, Anne Sandåker, Halvor Langmo. Bakre rekke fra venstre: Asborg Ødegaard, Ingeborg Løvås, Karen Farsjø, Kirsten Gundersen, Olette Øverland. Bildet har vi fått låne av Kristiane Tveitereid.

Gaver til «Arven»

Også i år har vi den glede å kunne komme med en fylig liste med gaver til «Arven». Det er med stor fornøyelse vi i redaksjonskomiteen kan ta fatt på et nytt år, når vi vet at så mange støtter oss. Vår kasserer, Liv Grønåsen, fører listen over gavene, som vi bringer her. Utgiftene har steget kraftig det siste året, og vi er derfor helt avhengig av disse gavene. Beløpene er kommet inn i tiden 25/8-88—10/2-89.

A. B., Skien 50,-. K. L., Ulefoss 100,-. P. H., Skien 50,-. K.J.B., Kragerø 100,-. G. G., Neslandsvatn 100,-. K. K., Sannidal 50,-. K. H., Sannidal 50,-. O. K., Kragerø 100,-. B. H., Sannidal 100,-. A. I., Kragerø 100,-.

R. og O. G., Sannidal 100,-. K.T., Kragerø 50,-. E. og R. B., Sannidal 50,-. T. N., Sannidal 50,-. B. L., Sannidal 75,-. A. D., Sannidal 40,-. T. B., Kragerø 25,-. E. L., Sannidal 50,-. J. F., Sannidal 50,-. S. E. Sannidal 50,-. M. S., Sannidal 50,-. J. K., Sannidal 50,-. T. E. F., Sannidal 50,-. A. L., Sannidal 30,-. I. W., Sannidal 100,-. R. H., Sannidal 100,-. I. N., Sannidal 100,-. O. F., Sannidal 100,-. W. J., Sannidal 100,-.

J. F., Sannidal 100,-. K. H., Stavern 100,-. M. O., Kragerø 100,-. M. S., Kragerø 100,-. Ø. F., Sannidal 100,-. J. og K. T. Sannidal 100,-. H. G., Sannidal 100,-. A. E., Neslandsvatn 50,-. G. Ø., Sannidal 50,-. S. M., Kongsberg 100,-. B. O., Sannidal 100,-. A. F., Sannidal 30,-. G. H., Gjerstad 100,-. T. D., Sannidal 100,-. J. J., Helle 100,-. E. H., Helle 100,-. H. og T. B., Sannidal 100,-. M. H., Kragerø 100,-. E. Ø., Porsgrunn 100,-. J. G., Blommenholm 100,-. H. B., Drangedal 100,-. Å. S., Sannidal 50,-. G. P., Kragerø 50,-. L. J. L., Kragerø 50,-. A. H., Sannidal 50,-. R. N., Sannidal 50,-. E. W., Sannidal 50,-. G. W., Sannidal 50,-. J. C., Sannidal 50,-.

Å. B., Sannidal 50,-. C. H., Oslo 50,-. K. B., Helle 50,-. O. T., Kragerø 50,-. H. F., Sannidal 75,-. K. H., Sannidal 30,-. B. G., Sannidal 200,-. O. H., Ålgård

Elever ved Kil skole 1956

I dette nummer av «Arven» har vi med to bilder av klasser ved Kil skole. Det er av 2. klasse som var elever fra 2. og 3. årskull og 1. klasse som var elever fra 1. årskull.

Bildet øverst er av 2. klasse og med er i første rekke fra venstre: Odny Heimdal, Mary Skogheim, Grethe Gustavsen, Ingrid Våsjø, Anne Dobbe, Jørhild Menstad, Undis Andersen, Marion Heimdal og Karin Myhre. Andre rekke fra venstre: Helge Olsen, Helge Gunnar Holt, Inger Thorbjørnsen, Ellen Holte, Torbjørn Moen, Liv Jorunn Haugom, Lars Lundstrøm og Aslak Larsen. Tredje rekke fra venstre: Jens Olav Støen, Sigvart Halvorsen, Per Arnt Nilsen, Carl Olav Carlsten, Håkon Aabøe, Knut Elling Pederse. Klasseforstander er Karen Dobbe.

På det nederste bildet ser vi i første rekke fra venstre: Liv Eikehaug, Eivor Anderson, Gunn Anderson, Marit Walmark, Lisbeth Paulsen.

Andre rekke fra venstre: Ole Jonn Sundbø, Eilert Støen, Per Bratland og Jørgen Larsen. Klasseforstander er Karen Dobbe.

100,-. T. Aa., Borgestad 100,-. R. H., Sannidal 100,-. G. A., Kristiansand 50,-. A. R., Kragerø 50,-. I. M. H., Sannidal 50,-. H. K., Kragerø 50,-. A. J. J. Sannidal 50,-. T. J., Helle 50,-. E. N., Helle 50,-. Drangedal Historielag 50,-. E. M., Sannidal 100,-. Å. M., Sannidal 100,-. T. H., Sannidal 100,-. B. L.O., Kragerø 100,-. H. T., Oslo 50,-. H. P. O., Kragerø 50,-. E. G., Kragerø 50,-. I. E., Sannidal 50,-. H. H., Sannidal 50,-. T. L., Helle 50,-.

T. B., Kragerø 50,-. S. og K. B., Sannidal 50,-. P. L.. Helle 50,-. K. S., Sannidal 50,-. G. L., Kragerø 50,-. K. og K. E., Sannidal 50,-. K. K., Porsgrunn 50,-. O. O., Kragerø 50,-. R. R., Kragerø 50,-. V. H., Porsgrunn 100,-. T. T., Drangedal 100,-. I. og O. P., Rykkinn 100,-. O. N., Sannidal 100,-. P. T., Sannidal 200,-. K. N., Sannidal 50,-. A. K., Sannidal 50,-. J. J. G., Sannidal 100,-. S. H., Hornnes 50,-. I. T., Kragerø 50,-. J. B., Sannidal 100,-. J. T., Sannidal 100,-. I. og L. S., Sannidal 100,-. EKK. S. Sannidal 100,-. M. D., Kragerø 100,-. T. D., Oslo 100,-. P. M., Sannidal 50,-. O. K., Kragerø 50,-. Aa. S., Sannidal 100,-.

K. H., Sannidal 100,-. A. M., Kragerø 100,-. J. G. Kragerø 50,-. M. H., Grimstad 25,-. K. B., Sannidal 80,-. A. B. Sannidal 50,-. G. R. E., Sannidal 50,-. M. B., Sannidal 50,-. G. B., Sannidal 50,-. N. E., Kragerø 50,-. I. M., Kragerø 50,-. G. S., Sannidal 50,-. G. M. S., Oslo 50,-. E. A., Søndeled 100,-. I. F., Kragerø 100,-. S. og M. K., Neslandsvatn 100,-. G. G., Sannidal 100,-. B. M. G., Kragerø 100,-. J. T., Oslo 100,-. K. S., Kragerø 100,-. R. T., Kragerø 20,-. M. H., Kragerø 30,-. A. Aa, Jomfruland 50,-. E. L., Kragerø 50,-. H. G., Kragerø 50,-. A. L., Kragerø 50,-. N. H., Sannidal 50,-. M. H., Sannidal 50,-. A. og S. W., Kragerø 50,-. J. T., Sannidal 50,-. P. G., Sannidal 50,-.

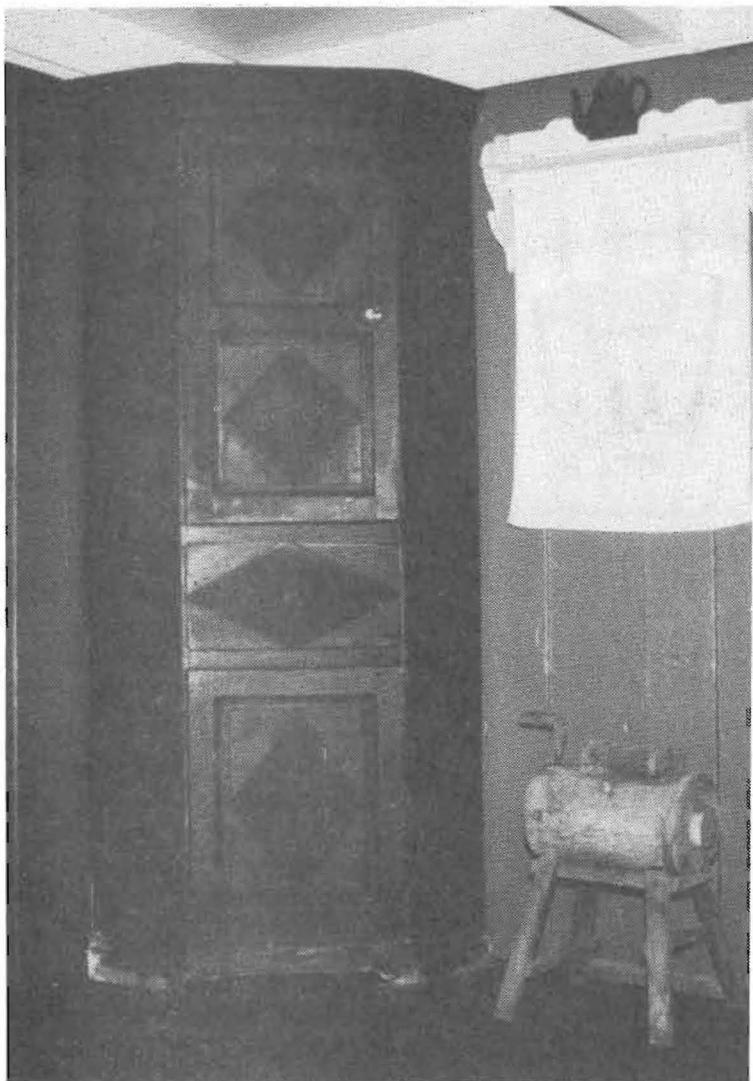
J. D., Sannidal 50,-. F. og B., Sannidal 50,-. T. W., Sannidal 50,-. E. N., Sannidal 50,-. K. B., Sannidal 50,-. A. L., Heistad 100,-. M. T., Grimstad 100,-. N. T., Sannidal 100,-. O. E., Oslo 50,-. J. K., Sannidal 50,-. M. S., Sem 50,-. B. S., Skien 50,-. E. W., Sannidal 100,-. J. F., Sannidal 50,-. A. B., Sannidal 50,-. E. B., Sannidal 70,-. I. Å. S., Risør 50,-. B. S., Kragerø 50,-. K. H. Drangedal 50,-. Aa S. B., Flatdal 100,-. K. L., Helle 100,-. A. T. Gvarv 100,-. I. og S. B., Hosle 180,-. K. E., Sannidal 50,-. L. R., Nodeland 100,-. H. H., Marnadal 50,-. G. B., Helle 20,-. P. H., Åfoss 50,-. E. D., Søndeled 50,-. N. L., Larvik 100,-. S. L., Fosser i Høland 100,-.

T. Aa, Sannidal 100,-. L. G., Kragerø 50,-. Ø. J., Kragerø 100,-. T. K., Sannidal 100,-. H. L., Sannidal 75,-. M. F., Sannidal 50,-. Riksarkivets Bibliotek Oslo 50,-. C E., Kragerø 50,-. A. L.S., Risør 50,-. S. K., Kragerø 100,-. J. K. V., Sannidal 100,-. F. L., Kragerø 100,-. P. Aa, Sannidal 80,-. O. L., Kragerø 35,-. O. W., Sannidal 100,-. R. og S. H., Sannidal 50,-. J. T., Kragerø 50,-. G. og E. A., Sannidal 100,-. L. J. M., Sannidal 100,-. K. T., Sannidal 50,-. M. R. Aa, Sannidal 25,-. P. S., Sannidal 20,-. G. S., Ødegårdens Verk 50,-. A. E., Sannidal 50,-. K. L., Sannidal 30,-. L. D., Kragerø 100,-. Pa-Jo, Sannidal 100,-. R. K., Ødegårdens verk 100,-. A. S., Sannidal 200,-. I. K., Sannidal 100,-. O. L., Notodden 100,-.

Forts. side 9.

Glimt fra Sannidal Bygdetun (11)

HJØRNESKAP

Denne gangen ser vi på skapet i kjøkkenet i Heglandshuset. Det ble gitt til Bygdetunet av Gustav Herum først i 1950-årene.

Materialet i skapet er furu, og det er to meter høyt, 95 cm bredt og ca. en halv meter i dybde. Det har fått påført brunrød ådringsmaling.

Når vi ser på skapet, er fronten delt i tre. Øverst er det laget en dør med to kvadratiske fyllinger. I midten befinner seg en skuff, og nederst nok en dør, denne med en rektangulær fylling.

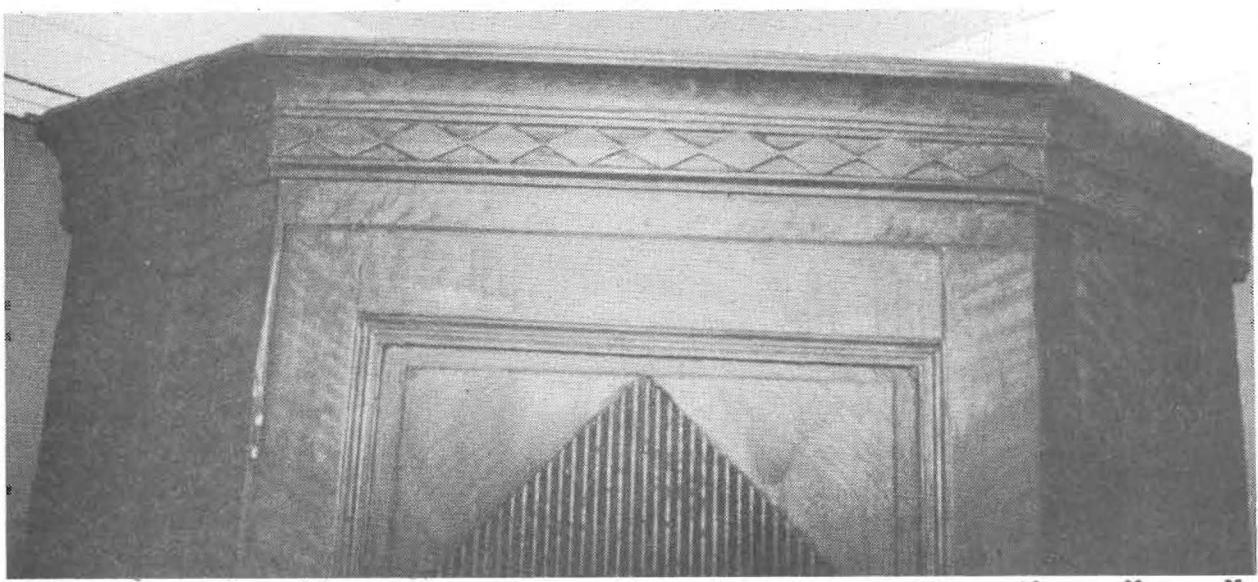
Det mest karakteristiske med skapet synes imidlertid å være alle rombeformene. Vi finner riflete romber både på skuffen og den nederste døra. Og øverst på skapet legger vi merke til en profilert list med en skåret bord av tettstilte romber. Dette får en uvilkårlig til å tenke på Kil-stolens særegenhetsromben nederst i ryggen. Og en spør seg: Kan dette skapet også være laget på Tore Tellevsøns verksted i Kil? Det ville i hvert fall ikke være unaturlig om de laget både stoler og skap og for den saks skyld kister og bord, i samme verksted.

Spørsmålet får være ubesvart. Men problemstillingen er likevel interessant, både håndverks- og kulturhistorisk, ettersom det kan ha vært et meget produktivt snekkerverksted i Kil først i forrige århundre.

Og ett er dog helt sikkert: Kil-stolene og dette skapet er laget på samme tid: empiretiden, ca. 1810-50.

(Foto: L.H. Gunnarsen)

RG.

Fra de «gode» gamle dager

OLE TERJESEN var kjerketjener, belgtreder og graver i Sannidal i 36 år, fra 1906 til 1942.

Ole Terjesen var en likandes kar, jeg ser ham for meg 1. juledag når han kom inn i sakristiet etter å ha kimt i tårnet: «Fornøyelig fest!». Han tok arbeidet alvorlig. Var nøye med å skifte sagmugg i spøttebakkene på karsida. Der var mange treffsikre karer dengang.

Før preken tok han en runde med et fange eikeved og stappa i ovnene. Det holdt om ikke presten ble for lenge på stolen. Jeg fikk ham til å fortelle litt om livet sitt en tid før han døde.

« Eg var fødd i Vrådal 14. februar 1864. Me var ni søsken, åtte gutter og ei jente. Far min het Thorbjørn Terjesen. Åtte år gammal begynte eg å gjete hos bestefar min. Der var eg eit år. Så kom eg til Skree, eit år som hjuringgutt. Eg var på setra og gjette i tolv veker i ein strekk. Eg hadde fri ein søndag på den tida. Vi skifte på tre setrer. Først på Gautekvevane, så på Tjønstaul og så på Flatstaul. Så var eg heime eit år, og kom så til Sandvik i Tørdal som hjuringgutt. Då var eg tolv år og gjette til eg var sytten. Så var eg halvanna år i Skomkakerkåsa, og var med i smia der. Så kom eg til Holte i Drangedal og var skyssgutt eit halvt år, og så eit halvt år på Holte hos Halvor Holte, og hogg tømmer. Tre somrar var eg med i slåtten. Så var eg på Jysereid i seks år. 21. september 1885 gifte eg meg med Ingeborg Karine Nilsen Bakkane, me blei vigd i Drangedal kjørke av presten Nilsen.

Så reiste me til Sannes og blei der tre år. Eg dreiv hogst og var soppefører. Eg førte fram tolv tusen tylfter tømmer til Merkebekk. Så flytte me til Bakkane i Tørdal og var i arbeid hos Juel, delvis i elva og delvis i skogsarbeid. Da de begynte å bygge den nye skulen i Kragerø i 1891 tok eg arbeid der med å bære opp murstein. Det var ikkje fritt for at bygutane erta meg, det var vel målet mitt de syns var rart. Så la eg på dobbel last med murstein, og med den på aksla gjekk eg opp steigen. Då eg kom ned tidde dei.

I 1900 flytta me til Frøvik i Sannidal og var der i tre år. Delvis med kjøring, delvis med issjau.

Etter det blei eg bestyrer av Sannidal prestegård,

Ole Terjesen og Ingeborg Karine Nilsdotter

Lislau, frå 1903 til 1908, mens Strøm var prest. Mens eg var der blei eg kjerketjener og graver. Det var i 1906. I 1907 leide eg Dalane vest for kjerka av Finbo Humlestad for 50 kr. året, og eg fekk kjøpt det for 5000 kr. det var mange penger den gongen, men der var jord, og eg braut opp og me fekk fór til to kuer. Me fekk fem gutter, den eine Gido er død for nokre år sidan».

Ja, det var hva Ole kunne fortelle. Han hadde nok en god støtte i Ingeborg. Flink, god til å stelle i heimen og med en serskilt god evne til å fortelle, det var som ho leste en bok når ho fortalte om familien. Godt humør hadde hun og. Jeg husker engang vi var på kvinneforening på Lambrets. Det var mørkt og vi tok fatt på den føle Lambretsbakken. Ingeborg var litt svær og hadde tung pust. Jeg tok henne under armen og vi la i vei, da vi kom opp sa hun: «Takk skal du ha! Dette hadde eg aldri greid om det hadde vært lysdag!»

Torkell Tande.

Gaver til Arven

Forts. fra side 7.

A. og K. D., Sannidal 50,-. A. W., Sannidal 50,-. L., Sannidal 50,-. O. Aa., Kragerø 50,-. R. og J. L.; Sannidal 50,-. O. T., Sannidal 200,-. A. L., Sannidal 50,-. G. M., Kragerø 100,-. P.O.P, Kragerø 100,-. K. R., Kragerø 100,-. K. N., Sannidal 50,-. O. D., Sannidal 50,-. J. T., Sannidal 100,-. J. A., Kragerø 150,-. E. E., Sannidal 50,-. M. F., Sannidal 50,-. E. L. K., Sannidal 50,-. I. P., Sannidal 50,-. R. H., Sannidal 50,-. J. L. ?, 50,-. K. A. S., Sannidal 50,-. T. L., Sandefjord 100,-. S. B., Stathelle 100,-. O. A., Sannidal 50,-. K. L., Canada 300,-. A. K., Sannidal 100,-. B. L., Vågsbygd 100,-. Sannidal Husmorgruppe 500,-. R. S. Kragerø 50,-. O. H., Skien 50,-. I. M. Aa., Evje 50,-. T. W., Kragerø 50,-. M. G., Helle 50,-. E. M. Aa., Kragerø 50,-. Ø. J., Helle 100,-. S. G., Kragerø 50,-. O. S., Kragerø 50,-. K. H., Sannidal 50,-. N. K. T., Stathelle 50,-. J. M., Sannidal 100,-. K. L., Sannidal 100,-. D. H., Stabbestad 100,-. H. H., Flisa 100,-.

Fra styret

Sannidal Historielag og Sannidal Bygdetun har hittil operert som to forskjellige lag, med hvert sitt styre og egne lover. Denne ordningen virker av og til litt tungvint. Dette har vi diskutert i styret og er kommet til at det for fremtiden bør velges en komite for bygdetunet og at Historielaget forplikter både Bygdetunet og Historielaget utad.

Vi har derfor laget et nytt lovforslag som vil bli tatt opp til godkjenning på årsmøtet.

Medlemmene bes merke seg dette og legge frem sine eventuelle merknader der.

Vedtekten ble utsatt på årsmøtet i fjor.

Vedtekter for Sannidal Historielag og Sannidal Bygdetun

1.

Sannidal Historielag ble stiftet 20. august 1942. Laget har sitt virkeområde innenfor tidligere Sannidal kommune.

2.

Lagets formål er:

- å arbeide for å ta vare på kulturhistoriske verdier innenfor lagets virkeområde
- å vekke interesse for og spre opplysning om tidligere Sannidals kulturhistoriske liv og virke
- for å nå dette målet må laget arrangere tilstelninger, holde møter, samle opplysninger om muntlige tradisjoner og sette i gang tiltak av historisk interesse
- å drive Sannidal Bygdetun, dvs. å ta vare på den gamle bygningskulturen i bygda i tunform og å samle gjenstander som sammenlagt gir et mest mulig fullgyldig bilde av livet og levemåten i eldre tid.

3.

Medlem av laget kan enhver bli som har betalt årskontingent. Kontingentens størrelse fastsettes av årsmøtet. Foreninger, lag og bedrifter kan få kollektivt medlemskap. Kollektive medlemmer har én stemme pr. tilsluttet forening.

4.

Årsmøtet er lagets høyeste myndighet, og det holdes innen utgangen av april måned. Det kunngjøres i lokalpressen med minst 14 dagers varsel. Følgende saker behandles på årsmøtet:

Årsmelding, reviserte regnskaper og valg av styre for Historielaget, revisorer, Bygdetunkomité, festkomité, redaksjonskomité for «Arven» og valgkomité.

5.

Styret består av fem medlemmer: formann, nestformann, sekretær, kasserer og et styremedlem. I tillegg møter formannen i Bygdetunkomitéen og ett medlem av redaksjonskomitéen for «Arven».

Det velges tre vararepresentanter samt fem representanter til Bygdetunkomitéen. Formannen i styret velges for 1 år av gangen, de øvrige for 2 år. Halvparten går ut hvert år. Disse reglene gjelder også for Bygdetunkomitéen. Festkomitéen

(åtte medlemmer), redaksjonskomitéen for «Arven» (tre medlemmer) og valgkomitéen (tre medlemmer) velges i sin helhet hvert år.

6.

Styret utøver lagets myndighet og er ansvarlig for drift og møtevirksomhet.

Styret kan gjøre vedtak når formann eller nestformann og minst to av styrets øvrige medlemmer er til stede. Ved behandling av saker som vedrører Bygdetunet og «Arven», skal formannen i Bygdetunkomitéen og ett medlem av redaksjonskomitéen for «Arven» være til stede før det kan gjøres vedtak.

7.

Sannidal Bygdetun er en selvstendig juridisk person som eies av Sannidal Historielag.

Formannen i Bygdetunkomitéen har disse oppgavene: han skal sørge for vedlikehold av bygningene og samlingene og være ansvarlig for utleie/utlån av tunet. Forøvrig har formannen i bygdetunkomitéen det daglige ansvaret for muséets drift i samsvar med regelverket for tilskuddsordningen for halvoffentlige muséer og ellers godkjente vedtekter. Ved større arbeider, så som innkjøp og plassering av bygninger, må fylkeskonservatoren eller den han bemynnger, godkjenne saken.

Dessuten skal han, i samarbeid med kassereren i Sannidal Historielag og det øvrige styret, lage årlig budsjettforslag som sendes fylkeskommunen og andre bidragsytere, vedlagt foregående års reviderte regnskap og årsmelding og etter de retningslinjer som gjelder til enhver tid.

8.

Sannidal Bygdetun skal sørge for å ha en rimelig museums teknisk standard med katalogisering og dokumentasjon. Muséet skal kunne stille seg til rådighet for forskning, drive utadvent formidling og ellers stille seg åpen for annen allmennkulturell virksomhet, så langt denne er forenlig med det rent museale arbeid.

Muséet skal være tilgjengelig for alle. Åpningstidene må derfor kunngjøres. Når skoleklasser med lærer besøker muséet som ledd i undervisningen, bør de ha gratis adgang. Muséet skal så langt råd er bistå skolene med informasjon og veiledning.

9.

Muséets gjenstander må ikke avhendes, men med 3/4 flertall kan Sannidal Historielags styre trenne beslutning om depонering. Ingen av muséets gjenstander må føres ut av landet, jfr. Lov om kulturminner av 9/6 1978, par. 23.

Forøvrig er det Sannidal Historielags styre som forvalter både lagets og muséets eiendeler.

10.

Hvis disse vedtekten skal forandres, kreves 2/3 flertall på Sannidal Historielags årsmøte og påfølgende godkjenning av fylkeskulturutvalget.

Opplosning av Bygdetunet eller Historielaget kan ikke skje uten at to årsmøter etter hverandre vedtar dette med minst 2/3 flertall. Et slikt vedtak må godkjennes av kulturstyret i Kragerø og kulturutvalget i fylkeskommunen. Ved opplosning av muséet går bygninger og samlinger over til Berg-Kragerø Museum der ikke annet er bestemt. Ved eventuell opplosning av Bygdetunet, vises for tomten vedkommende til det som er nevnt i gavebrevene fra fam. Thomas og Ole Wastøl.

Godkjent av Fylkeskonservatoren i februar 1988.

Bilde fra Andersvik i Kil fra slutten av forrige århundre. Det er tatt utenfor huset der Bjørg og Finn Jensen bor i dag. Det må være fra feiringen av et gullbryllup. Det ser ut som det er et gullbrudepar i 2. rekke, bak bordet. Nr. 2 fra høyre i bakerste rekke er lærer og kirkesanger Håkon Fuglestvedt. Damen i hvit bluse i nest bakerste rad er Ellevine (Vina) Rinde. Er det noen som kjenner de andre? Bildet tilhører Johanne Paulsen.

- - - n.

En bjørnejakt som begynte i Sannidal og endte i Bamble

I serien «Jakthistorier fra Sannidal» bringer vi i dag en historie som sto i en av våre lokalaviser, antagelig en gang i 1920-årene. Det er skrevet av Ole Liane d.e., bestefar til Egil Liane.

Avisutklippet ble ved en tilfeldighet funnet hos Toralf Aarlid i Farsjø under reparasjon av en vegg.

Å treffe ordfører Peder Nesland på jaktstien, skulde vel neppe nogen ha tenkt, ti han hadde for meget annet å gjøre og hadde heller ikke nogen særlig jaktlyst. Men en dag blev fristelsen stor. Det var om vinteren ikke stor sne, men god sporsne.

Nesland - sammen med en av sine arbeidere, tok last i fra Stubben og rendte nedover en li, det var i trakten omkring Stembustølen, et lastetre hadde under sin frivillige ferd rendt inn i et bjørnethi. Nesland og hans kamerat Lars Hansen Haugen, som var likeså kraftig og modig som Nesland selv, blev høiest forundret over bjørnens brøl, da den satte ut av hiet og på sprang. Jaktlykken måtte prøves og slagplanen blev i et øieblikk ferdig, ingen hadde børse med, men Lars Hansen hadde 2 børser hengende hjemme. Lars Hansen tok da spranget hjem og hentet sine våben, to munnladnings haglebørser, rene muskedunder og disse blev ladet i en fart.

Nesland foran og Lars Hansen etter og det kunde saktens være fristende, ti når man ser et bjørnespor i sneen får enhver inntrykk av, at den skal jeg innhente på sprang, så elendig ser det ut. Men det gikk Nesland og hans kamerat som så mange andre, de hadde regnet feil. Vinterdagen er jo kort og da det led mot kvelden - og bjørnen var da langt inn i villeste Kurðølskogen, bestemte jegerne sig for å slutte fred med bamsen, det vil si for sitt vedkommende. Nesland hadde ikke tid og dessuten hadde han så meget vett og mere til at han erkjente at han ikke var spesialist i det faget.

Lars Hansen som var nærmeste nabo til Sannidals mest veldige jeger, Halvor Sandaaker, meldte av historien samme kveld. Halvor Sandaaker allierte seg med sin bror Hans Auren, samt en norsk-amerikaner Ivar Larsen. Jeg har ikke annet å si om Ivar Larsen, enn at han var ualmindelig veltalende og ikke minst da han kom tilbake fra Amerika, ti da kunde han jo si omrent hvad han vilde, men børse hadde han iallfall og gav sig med på bjørnejakt.

Nu bar det utover de ville vidder, men bjørnen holdt sig unda, kom til slutt frem mellom Kurðøla og Merkebekk, svømte over elven i den såkalte Bjørnestrom og tok til Malefjeld i Eikenesskogen i Drangedal. Derfra tok den retning mot Farsjøskogene hvor den

passerte nordre ende og stanset i den såkalte Løkanheia.

Jegerne gikk rundt heia og fikk derved garanti for at bjørnen ikke var gått ut, det var da så sent på dagen at de måtte søke nattelosji. De gikk da til plassen Lauvaasen som nu eies av Vafoss Bruk - der bodde dengang en ivrig skytter ved navn Gunnar Lauvaasen. Som alle andre jegere, når jeg undtar mig selv, var Gunnar Lauvaasen en ualmindelig grei kar, gjestfri og rettslig og visste råd for alt uråd. Han sa da til Halvor Sandaaker: «i morgen tidlig skal jeg syne dig hvor du skal ta post, så skal bjørnen komme like i fangst på dig».

Næste morgen, da slagplanen skulde legges for alvor, bad Halvor Sandaaker norsk-amerikaneren å gå inn i bjørneringen og følge bjørnens spor og naturligvis skyte hvis han fikk se den. Men da blev norsk-amerikaneren blek og erklærte at han turde ikke. «Ja, du kan gjøre hvad du vil,» sa Hans Auren, «men jeg er ikke redd.»

Halvor Sandaaker stilte sig da på den anviste Uriaspot. Norsk-amerikaneren var i nærheten og Gunnar Lauvaasen assiterte på en post nr. tre.

Det var da ikke lenge før enn bjørnen kom til Halvor, han lot den gå til den kom på ca. 10 meters hold, da lot Halvor sin veldige bjørnestusse knalle, tungen falt ut av halsen på bjørnen med det samme, ja tilsynelatende da, den hang jo fast. Bjørnen seg sammen med et brøl og etter nogen krampetrekninger var den død. Da skudd og bjørnebrøl var ophørt var motet i norsk-amerikaneren steget til toppmål. Han kom farende i stor hast, og da han fikk se den døde bjørn tok han sikte - riktig nok på bjørnens bakerste ende - og fyrté av, til stor latter for sine kamerater.

175 år siden: Forts. fra side 5.

svenskekongen, Carl XIII, valt også til norsk konge. Christian Fredrik måtte reise fra landet i oktober.

1818-44 var Carl Johan konge i Sverige/Norge. Han lot bygge slottet i Christiania, sitter høyt til hest foran det og har fått hovedstadens hovedgate oppkalt etter seg.

På Sannidal kirkegård ble det i 1933 reist en minnestein «om de Sannidøler som var med og verget Norges frihet i 1807-1814». Steinen ble hentet fra Humlestadsalen og funnet slik den nå står.

Se forøvrig Bygdeboka, bind III, side 336-339 og heftet «Heuch, Hornemann og Kragerø i 1814» av Håkon Finstad, især s. 12-16. Se også «En Nye Vise» i Arven» nr. 2/83.

R. G.

Kil i 1892

Brev til Sannidalssjømannen Knut Svenumsen Lønne

I «Arven» nr. 19 (1/87) brakte vi utdrag av brev fra Knud Svenumsen til kjente og kjære i Sannidal. I dag bringer vi to brev som gikk den andre veien, ett fra broren Halvor, og ett fra faren, Svenum Johnsen. Begge gir interessante og til dels dramatiske glimt fra Kil i 1890-årene. Avskriften av brevene har vi fått av T. Tande.

18. juni 1892. Kjære Broder!!!

Det er længe at være fra hverandre. Det var brand den 28 mai i Kil. Den begyndte om Morgenens kl. 4-1/2 i Bageriet, og saa kom Jens Corneliusen og vækket dem, og det bragde saa at vi kunne sidde paa Kammerset og høre det. Jeg synes jeg hører Braget endnu, og Bues Hus og Kari Hæglunds Hus og Madam Abrahamsens de brandt op og Maren Holms udhus og Gunstens Grisehus og Kari Kjenbakken vedskjul og selve Huset blev skammelig ramponert, ja du tænker det var baade Liv og Røre den Dagen, Jenter og Koner de fløi som gale, de gikk som de stod op av Sengen, nogle i vide Nattrøier og løst Haar, og vi gik fastende til langt paa Formiddagen, og vi bærte ud Møbler hos Folk saa hart vi kunde, vi gik fra Hus til Hus og rev og sled som vi var vilde, ilde at det gik saa mange store Trær til og Vindusglas braanet bort mange Huser blev saa brune. Det leita svært paa de unge Kvinner, især de som ikke var bra. Anna (kona til Knut) har det leita paa hun har sandelig flyge saa at du kan være

ganske sikker paa at hun ikke har noen tulle eller gut naar du kommer hjem, men hun er ganske bra for hun har ikke lagt en dag saa du behøver ikke være bange for det. Jeg kan hilse fra Johan. De hadde en styg Reis, de var 30 Dager, Hils Johan og Paua fra mig.

Halvor Svenumsen

1892: Kjære Søn Knud.

Jeg er færdig med kapellet paa Heia, og har begyndt paa Bageriet i Kil. Huset dit er nu under Tag, og har faaet Tagsten paa. For nogle Dager siden havde vi Kranselag, vi havde et helt Gjestebud den Kvelden, og spiste Fuglesteg og havde meget god Mad, men du kan tro vi havde meget travelt med at stelle dette lille Træet med Sløifer og Greier, vi havde det svært morsomt. Men Fortjenesten er ikke rar nu.

Her er meget regn, saa det gaar smaat. Jeg har ikke faaet Tid til at reise i Skoven med Børsen, men her skal være meget Fugl. Ole Liane har skudt syv elger, og en elg var i Kaalhafen paa Torsdal, men de fikk ikke skudt den.

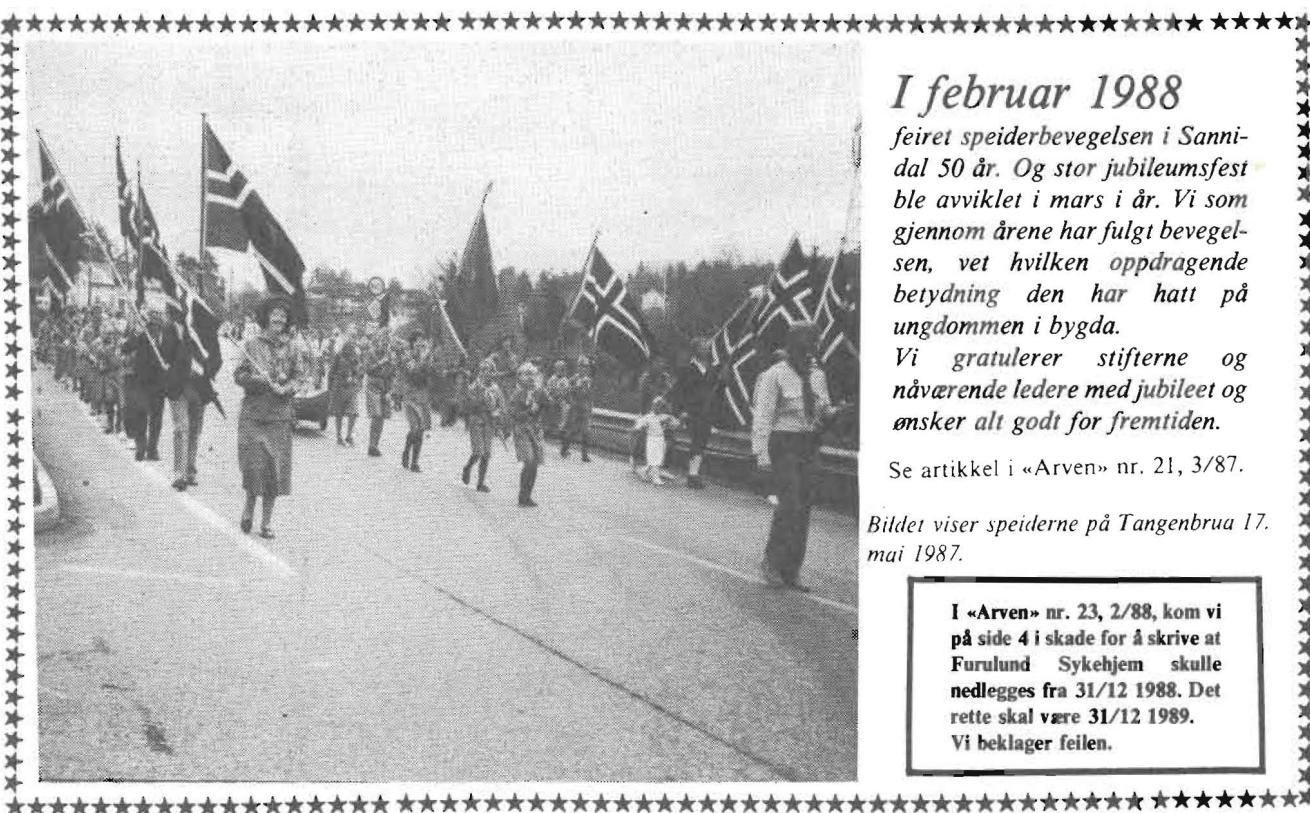
Jeg kan fortælle at Isak Korneliussen drog et Mellas over sig med ni Sækker Mel paa oppe ved Mærkebæk, Hjulet gik over Brystet paa han, han har været i en haabløs Tilstand men er nu lit bedre.

Søger først Guds Rige og hans Retsfærdighed saa skulle ale andre nyttige Ting tillegges eder.

Vi har havt det godt i Paasken. Vi har vært paa Bedehuset hver Dag Heimdal har vært her. Satan arbeider for at hindre Guds Ords Virkning paa Hjertene. Ude ved Linnom har der vært Vækkelse, de er bleven vakte og faaet Fred med Gud nesten alle omkring der. De havde Fest i Kjølebrønd Langfredag.

Lev saa vel, min kjære Søn Knud

fra Fader

I februar 1988

feiret speiderbevegelsen i Sannidal 50 år. Og stor jubileumsfest ble avviklet i mars i år. Vi som gjennom årene har fulgt bevegelsen, vet hvilken oppdragende betydning den har hatt på ungdommen i bygda.

Vi gratulerer stifterne og nåværende ledere med jubileet og ønsker alt godt for fremtiden.

Se artikkel i «Arven» nr. 21, 3/87.

Bildet viser speiderne på Tangenbrua 17. mai 1987.

I «Arven» nr. 23, 2/88, kom vi på side 4 i skade for å skrive at Furulund Sykehjem skulle nedlegges fra 31/12 1988. Det rette skal være 31/12 1989. Vi beklager feilen.

GIMLEMOEN 1914 Nøytralitetsværn

Nøytralitetsvakt på Gimlemoen

Ved 1. verdenskrigs utbrudd i 1914 ble det innkalt til nøytralitetsvakt på Gimlemoen. Også fra Sannidal var det mange som måtte dra. På dette bildet vet vi navnene på fire stykker. Det er i første rekke nr. to fra venstre Kristoffer Torsdal, nr. tre Gunulf Plassen, Dalsfoss, nr. 4 Per A. Tyvand og nr. syv Ivar A. Tyvand. Det har ikke lykkes oss å få tak i andre navn, men det er nok flere soldater på bildet som er fra Sannidal. Som en ser på bildet, var det voksne karer som var inne på nøytralitetsvakt. De var vel omkring førti år de fleste. Er det noen av Arvens lesere som kjenner flere på bildet og som kan komme med navn eller opplysninger, vil vi gjerne høre om det i redaksjonskomiteen.

Årsberetning

for Sannidal Historielag 1988

Historielaget

Styret i 1988 var: Fridtjof Thorbjørnsen formann, Per Aabøe kasserer, Ragnar Grønåsen sekretær, styremedlemmer: Signe Torsdal og Reidun Heldal.

Det ble i 1988 avholdt 7 styremøter og 1 felles styremøte med Kragerø og Skåtøy Historielag. På disse møtene var i alt 23 saker til behandling.

Hovedsakene for Historielaget i 1988 var disse seks:

1. Avholdelse av årsmøtet 7. april.
2. Deltakelse på Bygdetundagen arrangert av Sannidal ungdomsskole 14. juni.
3. Busstur til Aust-Agder-Museet og Mærdøgaard ved Arendal 3. september.
4. Høstfest 20. oktober med Carsten Hopstock som foredragsholder.
5. Representasjon i komiteen for Grunnskolens 250 års jubileum i 1989 ved Thomas Wastøl og Fridtjof Thorbjørnsen. Det skal være stående utstilling om skolens sommeren 1989 på Bygdetunet.
6. Deltakelse under Nattåpent på Volumsenteret 1. desember.

De fire første arrangementene er behørig omtalt i «Arven»'s tre utgaver i 1988. Under nattåpent 1/12 vakte Historielagets utstilling berettiget interesse. Det var stelt i stand en utstilling av gjenstander fra Bygdetunet og fra private. Det ble solgt lokalhistoriske skrifter og Gunnar Aabøe og Reidun Heldal presenterte data teknikkens muligheter innenfor emnet slektsgransking. Dette er et samarbeidsprosjekt med Kragerø og Skåtøy Historielag. Det var også meningen å selge Bygdeboka bind 3. Vi hadde fått samlet ca. 200 eksemplarer i ark fra arkivet i Kil. Disse var lovet ferdig i god tid til 1/12. Men dessverre ble de ikke ferdige innbundet før 23/12. Vi måtte da ta opp bestillinger istedet. Vi benyttet selvfølgelig anledningen til å tegne nye medlemmer, og det ble tegnet over 30 nye.

Bygdetunet

Styret i 1988 var: Ole Wastøl formann, Lars Moen, Petter W. Baann, Jan Thorsen, Kjellfid Enggrav, Kari Nyland og Erling Solberg.

I løpet av sommeren ble det foretatt registrering av 57 gjenstander på Bygdetunet, slik at tilsammen 184 gjenstander er registrert og katalogisert.

En del mennesker har vært og besøkt Bygdetunet, spesielt i forbindelse med 17. mai, Sanitetsforeningens grautfest og den før omtalte Bygdetundagen.

Den 1. september slo lynet ned i Heglandstua, noe som restulerte i omfattende ødeleggelsjer. (Se «Arven» nr. 23, 2/88). Reparasjonen er utført av byggmester Lars Moen på en nennsom og fin måte. Magne Kurdøl reparerte en Kil-stol som ble ødelagt i lynnedslaget.

Følgende arbeider er utført i år: Kvernhuset har fått nytt spon på taket. Videre er taket til inngangsporten satt i stand. Dessuten har de fleste av uthusene fått et strøk med impregnering. En del av de store furuene nær husene og ute på plassen har vi måttet felle. Et par av disse hadde fått store skader etter lynnedslaget. Der er også ryddet bort endel stuver og kjørt på 10 traktorlass med jord som er planert og sådd til med grass. Det er

satt opp en luke i låven. Det meste av dette er utført på dugnad.

Dette året er det innkommet gjenstander til bygdetunet fra Marit og Ruth Holt: En linrokk, et skomakerbord, en feltesse, en takke, en potetrasp, en skarvøks, en smørkinne, to svarte dresser, en flosshatt og to kyser.

Fra Magna Mjelland: en skomakermaskin.

Fra Torvald Kristensen Rinde: Gammel stangvekt og blad for oppgangsag og album med gamle bilder fra Kil og Rinde. Fra Edv. Enggrav: Gamle trebørr. Fra Berg-Kragerø Museum: En sparebøsse etter Trygve Barland.

Gjenstandene blir nå registrert og vil bli innlemmet i samlingene. Vi sier hjertelig takk.

Meldingsbladet «Arven»

Redaksjonskomiteen har i 1988 bestått av Oddvar Tobiassen, Fridtjof Thorbjørnsen og Ragnar Grønåsen. Kasserer er Liv Grønåsen.

8. årgang ble utgitt med tre nummer: 22, 23 og 24 og ble trykt med tilsammen 40 sider. Det var rundt 25 artikler med lokalhistorie samt 41 bilder, vesentlig fra Sannidal i gammel tid. «Arven» blir trykt i ca. 1600 eksemplarer av hvert nummer. Alle i gamle Sannidal kommune får bladet direkte i postkassa, og antallet utenbygds som får det tilsendt, øker stadig. Nå er tallet ca. 180.

Vi takker alle som har vist interesse for lagets arbeid i 1988, til hjelp ved alle arrangementene, ved å gi gaver til Bygdetunet og ved å gi pengegaver, bilder og stoff til bygdetunet og ved å gi pengegaver, bilder og stoff til «Arven». Uten all denne støtte hadde laget ikke kunnet virke som det gjør.

R. Grønåsen, skr.

Fr. Thorbjørnsen, form.

Årsmøtet 1989

i Sannidal Historielag blir avviklet torsdag 6. april. Vi ber dere følge med i lokalavisene om tid og sted. Programmet blir vanlige årsmøtesaker. Men vi har også vært så heldig å få Abraham Sørdalen til å vise lysbilder og fortelle fra sin tur til Kenya. Det blir i tillegg visning av flyfoto av gårder og steder i Sannidal tatt av Widerø Flyveselskap i 1948-52. Vi vil også selge Bygdeboka bind 3. Og som vanlig blir det god bevertning. Alle vel møtt!

Grunnskolens 250-årsjubileum

Som kjent feirer vi jubileum i skolen i år. I den anledning skal det bl. a. lages en utstilling i tilknytning til Bygdetunet, og det skal skrives en beretning. Historielaget er svært interessert i å få låne gjenstander og bøker folk måtte ha, i den forbindelse. Vi har særlig bruk for bilder, tatt både inne og ute, av alle skolehusene i bygda. Har noen slike og kan tenke seg å låne dem ut nioen uker i sommer, kan de henvende seg til R. Grønåsen i tlf. 99 22 16.

Store Ringveien 2

3770 KRAGERØ

till enhver anledning
får du hos oss

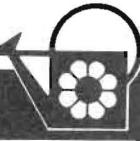

«BLOMSTER-HIIS»
VED POSTHUSET
Telefon 98 22 09

FIRMA
BLOMSTER
Ch. Hiis
3770 KRAGERØ

Alt til hagen!

SANNIDAL GARTNERI
HAGESENTER
3770 KRAGERØ

Vestmar - En rimelig og mangfoldig avis

Kun kr.
225,-
fra nå og
ut året

- ☆ En frisk og underholdende avis om og for nærmiljøet
- ☆ Spekket med variert lokalstoff - det beste spellbilde av distrikts- tet fra Tordal til Jomfruland
- ☆ Nyheter - kultur - tradisjon - sport - politikk - hygge - leser- innlegg
- ☆ Meg et rimelig i pris

Bli abonnent du også!

Jeg ønsker å abonnere på
Vestmar ut 1989 for**KUN KR. 225,-**

Navn:

Adr.:

Brev

Kan sendes
ulfraktet
i Norge.
Vestmar
betaler
portoen.

SVARSENDING
Avtale nr. 30 8000/1

Til

Vestmar

3771 KRAGERØ

Lokalhistoriske tidsskrift

får du hos oss!

(Bl. a. Bygdebok for Sannidal og Skåtøy bind III)

Kragerø Bok og Papir

v/TORVET - KRAGERØ - TELEFON 03-981629

Vi knytter fortid og nåtid sammen

Kragerø Blad

Avisen for Kragerø-distriktet

Tlf. 03/98 11 00

Kragerøs beste tilbud:

Høyrentekonto

13 %

4 gebyrfrie uttak pr. år.

SPAREBANKEN SØR

Vi åpner

nytt utsalg i tidligere
Brødr. Hiis' lokaler.

Kom og se våre åpningstilbud!

Hennicor Jakt - Optikk A/S

3770 Kragerø - Tlf. 03/98 15 77

Sats: Vestmar, Kragerø